

IESBA, Responding to Non-Compliance with Laws and Regulations,
www.ifac.org, 2016

معرفی نامه

واکنش به رعایت نشدن قوانین و مقررات

IESBA

ترجمه: سعید سپهرم، محمدعلی عضدی

موضوع چیست؟

واکنش در برابر رعایت نشدن قوانین و مقررات، نام استاندارد بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حساب‌رسان و دیگر حسابداران حرفه‌ای (PAS) است. این استاندارد، اولین چارچوب هدایتگرانه از نوع خود به‌شمار می‌آید که حساب‌رس در زمان اطلاع‌یافتن از ارتکاب هرگونه عمل بالقوه خلاف قانون، موسوم به رعایت نشدن قوانین و مقررات از سوی صاحبکار یا کارفرما، در جهت منافع عمومی چه واکنشی باید از خود نشان دهد.

این استاندارد، مسیر آشکاری برای افشای موارد رعایت نشدن قوانین و مقررات، نزد مقامهای رسمی در شرایط معین را نشان می‌دهد.

به‌کارگیری این استاندارد از ۱۵ ژوئیه ۲۰۱۷ الزامی و به‌کارگیری آن زودتر از این موعد نیز مجاز است.

اهمیت این استاندارد در چیست؟

به‌عنوان مجموعه‌ای از استانداردهای اخلاقی جهان‌شمول، آیین اخلاقی (The Code) برای حسابداران حرفه‌ای منتشر شده به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA)، نقش بی‌همتایی در حمایت از حرفه حسابداری برای کنشگری در جهت حفظ منافع عمومی ایفا می‌کند.

این استاندارد با ترویج پاسخگویی بیشتر در میان سازمانها، به حفاظت از منافع سودبران و عموم مردم در برابر آسیبهای جدی وارد شده ناشی از نقض قوانین و مقررات کمک می‌کند و موجب افزایش حسن شهرت حرفه می‌شود (به بخش نتایج در ادامه مطلب نگاه کنید).

این اولین بار است که به حسابداران اجازه داده شده تا در شرایط معینی، وظیفه رازداری مطرح‌شده در متن آیین اخلاقی را برای افشای موارد رعایت نشدن قوانین و مقررات نزد مقامهای رسمی، در شرایطی معین، نادیده بگیرند.

استاندارد مزبور این امکان را به حرفه حسابداری می‌دهد تا نقش مهمتری در مبارزه جهانی علیه رعایت نشدن قوانین و مقررات و عوارض آن مانند تقلب مالی، پولشویی و فساد، ایفا کند.

این استاندارد حاصل بیش از شش سال نظرخواهی و مشاوره فشرده است که بر رویکرد چندذینفعی و فرایند دقیق مبتنی بوده است.

دلیل تدوین این استاندارد چه بود؟

- تدوین این استاندارد در حقیقت پاسخگویی به نیازها و نگرانیهایی مهم درباره حفظ منافع عمومی بود. نگرانیهایی همچون:
- وظیفه رازداری در آیین اخلاقی به‌مثابه مانعی بر سر راه افشای موارد رعایت نشدن قوانین و مقررات به‌وسیله حسابداران حرفه‌ای به مقامهای رسمی، عمل می‌کرد؛
- حساب‌رسان بدون پرداختن اصولی به مسائل مربوط به رعایت نشدن قوانین و مقررات، به‌سادگی به رابطه با صاحبکار خاتمه می‌دادند؛ و
- نبود رهنمود لازم برای کمک به حسابداران حرفه‌ای در تعیین این که چگونه به بهترین وجه به موارد رعایت نشدن قوانین و مقررات واکنش نشان دهند؛ موقعیتی که اغلب ممکن است مشکل‌ساز و پرتنش باشد.

استاندارد به دنبال دستیابی به چه نتایجی است؟

رفتار اخلاقی بهتر

- روشن می‌کند که چشم‌پوشی از موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات، واکنش شایسته‌ای از سوی حسابدار حرفه‌ای به‌شمار نمی‌آید و در همان حال، تأکید دوباره‌ای بر نقش‌های مدیریتی و ارکان راهبری در پرداختن به موضوع دارد؛
- هوشیاری و درک حسابداران حرفه‌ای از مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی خود در زمان رویارویی با موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات را افزایش می‌دهد و از این طریق به ایجاد انگیزه برای گزارش‌دهی بیشتر موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات به مقام‌های رسمی در اجرای الزام‌های گزارشگری مندرج در قانون و مقررات کمک می‌کند.

حفاظت از منافع سودبران و عموم مردم حسابداران حرفه‌ای را برمی‌انگیزد که نقشی پیش‌کنشی در واکنش به رعایت‌نشده قوانین و مقررات ایفا کنند که ممکن است به موارد زیر منجر شود:

- واکنش سریع‌تر به‌وسیله مدیریت یا ارکان راهبری و در نتیجه کمک به کاهش نتایج نامساعد برای سودبران و عموم مردم؛
- بازداشتن موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات و از این طریق، کمک به کاهش نرخ موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات، برای منافع بیشتر کسب‌وکار و جامعه؛
- دخالت به‌هنگام‌تر مقام‌های رسمی در مورد گزارش‌های حسابداران حرفه‌ای درباره موارد بالقوه رعایت‌نشده قوانین و مقررات، در شرایطی مناسب و از این طریق، کاهش هرگونه نتایج نامساعد برای سودبران و عموم مردم.

افزایش نقش و ارزش حرفه حسابداری

- به حرفه امکان می‌دهد نقش بزرگتری در مبارزه علیه موارد بااهمیت رعایت‌نشده قوانین و مقررات، بازی کند؛ مانند تقلب مالی، پولشویی و فساد؛ و
- بالا بردن شهرت حرفه به‌مثابه پاسدار بقای سازمان‌های قابل اعتماد و سامانه‌های مالی مصون از فساد در سطح جهان.

استاندارد چه زمانی قابل به‌کارگیری است؟

رعایت‌نشده قوانین و مقررات، عبارت است از انجام هرگونه فعل یا ترک فعل، عمدی یا غیرعمدی که برخلاف قوانین و مقررات حاکم است؛ به‌وسیله صاحبکار یا کارفرما، و مدیریت، یا دیگری که برای وی یا زیر هدایت صاحبکار یا کارفرما، کار می‌کنند.

قوانین و مقررات زیر پوشش که نقض آنها به‌مثابه اقدام در جهت رعایت‌نکردن قوانین و مقررات است، آنهایی است که به‌طور مستقیم، و به‌صورتی اساسی و بااهمیت، بر صورتهای مالی یا کسب‌وکار صاحبکار یا سازمان کارفرما، اثر می‌گذارد. برای نمونه‌هایی از قوانین و مقرراتی که در حوزه این استاندارد قرار می‌گیرند، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

پولشویی، سلامت و ایمنی عموم آحاد جامعه، بازارهای اوراق بهادار، رشوه، حفاظت از داده‌ها، تقلب، فساد، محصولات مالی، خدمات مالی، بانکداری، درآمدهای ناشی از ارتکاب افعال مجرمانه، معامله‌های اوراق بهادار، حفاظت از محیط زیست، مالیات و تعهدهای بازنشستگی، و تأمین مالی تروریسم.

این استاندارد بر چه کسانی تأثیر خواهد گذاشت؟

این استاندارد، شامل حال تمامی حسابداران حرفه‌ای است؛ اما رویکرد متناسب و متفاوتی درباره چهار گروه از آنان به‌کار می‌گیرد:

- حساب‌سازان؛
 - دیگر حسابداران حرفه‌ای در محیط خدمات حرفه‌ای در شرکت‌های عام؛
 - حسابداران حرفه‌ای شاغل در سطوح ارشد- مدیران، رؤسا، کارکنان ارشد در سازمان کارفرما؛ و
 - دیگر حسابداران حرفه‌ای در محیط کسب‌وکار.
- بدیهی است کسانی که حسابداران حرفه‌ای موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات را با آنان در میان می‌گذارند؛ شامل کسانی که در سمت‌های مدیریتی یا هیئت‌مدیره، و مراجع نظارتی و با دیگر مقام‌های رسمی هستند، به‌شکل مستقیم تأثیر خواهند پذیرفت.

درخواست پشتیبانی

- هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران به‌تنهایی نمی‌تواند تفاوت مهمی ایجاد کند. تمامی طرف‌های مرتبط با زنجیره گزارشگری مالی، به‌ویژه رده‌های مدیریتی و ارکان راهبری، در جلوگیری از رعایت‌نشده قوانین و مقررات و آشکار ساختن آن، نقش مهمی به‌گرددن دارند.
- دولت‌ها، قانونگذاران و مراجع انتظام‌بخشی، از لحاظ تدوین و تحکیم قوانین یا مقررات ناظر بر گزارشدهی موارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات که به‌شکل مناسبی با شرایط ملی هر کشور منطبق باشد، از جمله ایجاد سازوکار مناسب برای حفاظت از دیده‌بانان، در جایگاه و موقعیت یگانه‌ای قرار دارند.
- تدوین‌کنندگان استانداردهای ملی و سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری، باید به بررسی دوباره استانداردهای ملی اخلاق حرفه‌ای یا همان آیین اخلاق حرفه‌ای ملی پرداخته و تدوین استانداردهایی حداقل هم‌سطح با استاندارد رعایت‌نشده قوانین و مقررات منتشر شده به‌وسیله هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران را مدنظر قرار دهند.

- قانونگذاران، مراجع انتظام‌بخشی، مؤسسه‌های حسابرسی، سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری، نهادهای دانشگاهی و دیگر سودبران، باید برای کمک به حسابداران حرفه‌ای در کسب هوشیاری و آگاهی بیشتر و درک بهتر مسئولیت‌های حقوقی، نظارتی و اخلاقی در واکنش به رعایت‌نشده قوانین و مقررات، تلاش کنند.
- سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی دارای منافع یا نقش در ایجاد اطمینان که رعایت‌نشده قوانین و مقررات در آنها به‌طور مؤثری مورد توجه قرار گرفته است، می‌توانند به‌گفتگوی بیشتر و هماهنگی و پیشبرد موضوع، دامن بزنند.
- هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران، دیگر حرفه‌ها را به ابرازنظر درباره این استاندارد جدید اخلاق و رفتار حرفه‌ای برای حرفه حسابداری، و تلاش در جهت تدوین استانداردهای اخلاقی جهانی مشابه برای اعضای حرفه خود و در راستای حفظ منافع عمومی، فرا می‌خواند.

IESBA

برای کسب اطلاعات بیشتر و دسترسی به دیگر منابع درباره این استاندارد و آشنایی بهتر با فعالیتهای هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران، به مرکز اطلاع‌رسانی هیئت مراجعه کنید.